

ЕКОЛОГІЧНА МЕРЕЖА

Лекція № 7

План

- 1. Поняття екомережі
- 2. Національна екомережа України
- 3. Міждержавні заповідні території як елемент екомережі

1. Поняття екомережі

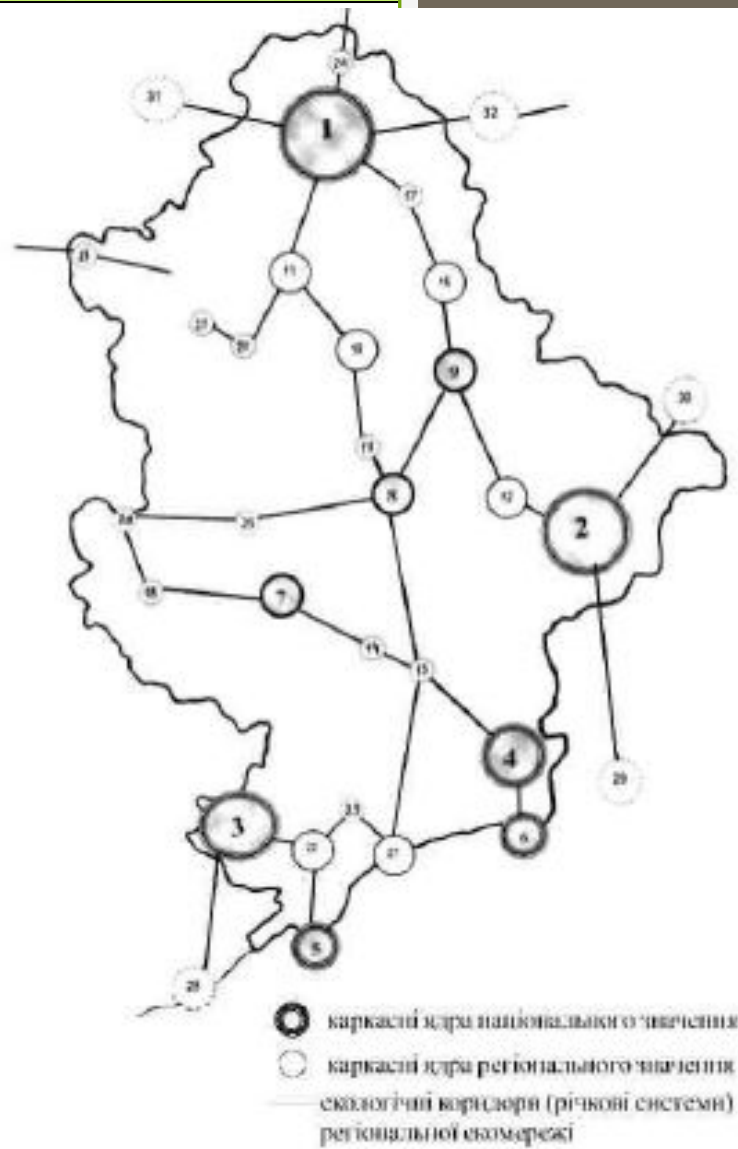
- ▣ **Екомережа** – комплексна багатofункціональна природна система.
- ▣ **Функції:**
 - ▣ збереження біорізноманіття
 - ▣ стабілізація екологічної рівноваги
 - ▣ підвищення продуктивності ландшафтів
 - ▣ покращення стану довкілля, забезпечення збалансованого сталого розвитку держави

Завдання екомережі

- 1) збереження різноманіття, а також ландшафтів європейського значення;
- 2) забезпечення достатнім простором ландшафтів європейського значення;
- 3) створення необхідних умов для розселення і міграції видів;
- 4) забезпечення відновлення компонентів ключових екосистем, які зазнали руйнації;
- 5) захист систем від потенційних негативних факторів.

Елементи екомережі

- ▣ **природні ядра для збереження екосистем, середовищ існування, видів і ландшафтів** – це природно-заповідні території та об'єкти (заповідники, національні парки, заказники), а також водно-болотні угіддя міжнародного значення;
- ▣ **екологічні коридори** – ділянки, що забезпечують взаємозв'язки між ядрами та цілісність екомережі – можуть бути прибережні смуги та інші території. Вони забезпечують: 1) підтримання процесів розмноження з метою збереження популяцій; 2) поширення популяцій в їх природних ареалах; 3) розширення межі природних ареалів популяцій (де раніше вони не зустрічались); 4) міграційні і сезонні переміщення; 5) вихід за природну межу поширення, зокрема для пошуку їжі;
- ▣ **буферні зони** – території, які оточують зовні природні ядра і захищають їх від зовнішніх впливів, є перехідними смугами між природними територіями і територіями господарського використання – можуть бути водоохоронні території. Буферні зони створюються: 1) для підтримки направленою управління захищеною територією; 2) з метою послаблення впливу; 3) для уникнення загроз;
- ▣ **відновлювальні райони**, де є потреба у відновленні порушених елементів екосистем, середовищ існування і ландшафтів або повне відновлення деяких районів. Це території з проявами негативних процесів (ерозія, зсуви), осушені торфовища, вибиті луки, зріджені ліси тощо. Після проведення відповідних заходів відновлювана територія може бути включена до складу природних ядер чи екокоридорів.

□ Рис. 1. Приклад схеми екологічної мережі

Структурні елементи екомережі:

- території ПЗФ;
- землі водного, лісового фонду;
- водно-болотні угіддя;
- землі рекреаційного і оздоровчого призначення;
- радіоактивно забруднені землі;
- пасовища, сіножаті та ін.

2. Національна екомережа України

- створюється на виконання Закону України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 рр.».
- ▣ **Природні регіони** екомережі: Карпатська гірська країна, Передкарпаття, Кримська гірська країна, Західне Полісся, Придніпровське Полісся, Східне Полісся, Подільська височина, Донецький кряж і Приазовська височина.
- ▣ **Річкові мережі** – Дніпро, Дністер, Південний Буг, Західний Буг та Сіверський Донець, українське узбережжя Азовського та Чорного морів.

- ▣ **Природні ядра найвищого ґатунку:** природні заповідники, заповідні зони національних природних парків і біосферних заповідників
- ▣ **Буферні зони:** охоронні зони навколо природних заповідників, рекреаційні зони в національних природних парках та буферні зони в біосферних заповідниках (резерватах).
- ▣ **Екокоридори в національних природних парках і біосферних заповідниках:** видовжені природні елементи: річки та захисні лісові смуги, гористі смуги та яруги тощо відповідно у господарській зоні та зоні антропогенних ландшафтів.

3. Міждержавні заповідні території як елемент екомережі

Міждержавні природно-заповідні території:

- українсько-польсько-словацького біосферного резервату «Східні Карпати» (1999 р.) (НПП «Ужанський», Надсянський РЛП).
- українсько-румунський біосферний резерват «Дельта Дунаю» (2000р.) (Дунайський біосферний заповідник).
- українсько-польський біосферний резерват «Західне Полісся» (2002 р.) (Шацький НПП).